

EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 9.8.2011
COM(2011) 485 galīgā redakcija

**KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI
PAR EIROPAS SAVIENĪBAS AIZŅĒMUMU UN AIZDEVUMU DARBĪBĀM
2010. GADĀ**

SATURS

1.	Ievads	2
2.	Eiropas Savienības aizdevumu darbības	2
2.1.	Vispārīgs pārskats	2
2.2.	Maksājumu bilances mehānisms.....	2
2.2.1.	MB mehānisma galvenās raksturīgās iezīmes.....	2
2.2.2.	MB darbības 2010. gadā	3
2.3.	Makrofinansālā atbalsta mehānisms	4
2.3.1.	MFA mehānisma galvenās iezīmes.....	4
2.3.2.	MFA darbības 2010. gadā	5
2.4.	Euratom mehānisms	5
2.4.1.	Galvenās raksturīgās iezīmes	5
2.4.2.	Euratom darbības 2010. gadā.....	6
2.5.	ES atbildes pasākumi attiecībā uz eurozonas valdības parādu krīzi	6
2.5.1.	Pieņemtie palīdzības pasākumi Grieķijai	6
2.5.2.	Eiropas finanšu stabilizācijas mehānisms (EFSM)	7
2.5.3.	Eiropas finanšu stabilitātes instruments (EFSI)	7
2.5.4.	Darbības ar EFSM līdzdalību.....	8
3.	Eiropas Savienības aizņēmumu darbības	9
3.1.	Apraksts.....	9
3.2.	MB.....	9
3.3.	MFA	10
3.4.	Euratom.....	10
4.	Europas Investīciju banka	10
4.1.	Eiropas Investīciju bankas aizdevumu darbības	10
4.2.	Eiropas Investīciju bankas aizņēmumu darbības	11

1. IEVADS

Padomes lēmumos, ar kuriem izveidoti dažādie Eiropas Savienības aizdevumu instrumenti, paredzēts, ka Komisijai katru gadu jāinformē Eiropas Parlaments un Padome par šo instrumentu izmantošanu.

Lai izpildītu šīs prasības par informācijas sniegšanu, šajā ziņojumā ir aprakstītas aizdevumu darbības (2. iedaļa) katrā attiecīgajā jomā, kā arī attiecīgās aizņēmumu darbības (3. iedaļa). Tas ietver atbalstu maksājumu bilances jomā (MB) tām dalībvalstīm, kas nav eurozonā¹, Eiropas Savienības makrofinansialo atbalstu (MFA) trešām valstīm, kā arī *Euratom* darbības un finanšu pasākumus, lai vērstos pret eurozonas valdības parādu krīzi.

Lai radītu pilnīgāku priekšstatu par ES darbībām, pēdējā iedaļā iekļauts kopsavilkuma pārskats par Eiropas Investīciju bankas (EIB) aizņēmumu un aizdevumu darbībām 2010. gadā.

2. EIROPAS SAVIENĪBAS AIZDEVUMU DARBĪBAS

Finanšu atbalstu trešām valstīm un dalībvalstīm Komisija sniedz saskaņā ar dažādām tiesību normām, atkarībā no iesaistītā ģeogrāfiskā apgabala un izvirzītajiem mērķiem.

2.1. Vispārīgs pārskats

Komisijas pārziņā esošās finanšu darbības saskaņā ar dažādiem Padomes lēmumiem parasti tiek veiktas divpusēju aizdevumu veidā. Tos finansē no kapitāla tirgiem, un tiem ir ES budžeta garantija.

2.2. Maksājumu bilances mehānisms

Izmantojot MB atbalsta mehānismu, Savienība sniedz atbalstu vidēja termiņa aizdevuma veidā un to parasti izmaksā kopā ar finansējumu, ko piešķir Starptautiskais Valūtas fonds (SVF) un citi daudzpusēji aizdevēji kā, piemēram, EIB, ERAB vai Pasaules Banka, vai ko piešķir dalībvalstu divpusējās palīdzības ietvaros.

2.2.1. MB mehānisma galvenās raksturīgās iezīmes

Šis mehānisms paredzēts ārkārtas gadījumiem un to izmanto saskaņā ar Padomes lēmumu, katru individuālu gadījumu izskatot atsevišķi. Iespējamie saņēmēji ir dalībvalstis, kuras nav eurozonā un kurām ir radušās būtiskas grūtības maksājumu bilances jomā. Mehānismam ir makroekonomisks raksturs (t.i., finansējumam nav paredzēts konkrēts pielietojums, kā tas ir projekta finansējuma gadījumā). To izmaksā ar noteikumu, ka ir izpildīti ekonomikas politikā paredzētie nosacījumi, lai atvieglotu saņēmējas dalībvalsts globālos ārējos finansiālos ierobežojumus un atjaunotu maksājumu bilances stabilitāti. Komisija, kas pirms tam konsultējas ar Ekonomikas un finanšu komiteju (EFK), vienojas ar attiecīgo dalībvalsti par minētās politikas nosacījumiem, pirms aizdevuma nolīguma izpildes parakstot saprašanās

¹ Ar Padomes 2010. gada 11. maija Regulu (ES) Nr. 407/2010 eurozonas dalībvalstu atbalstam tika izveidots līdzīgs mehānisms ar pilnīgu atbalstu no ES budžeta — Eiropas finanšu stabilizācijas mehānisms (EFSM).

memorandu. Izmantojot šādu mehānismu, tiek stiprināta to korekcijas pasākumu īstenošana, kuru mērķis ir novērst minētās problēmas. Lai tiktu veikti turpmāki ar šiem aizdevumiem saistītie maksājumi, pirms tam jāveic šo pasākumu verificācija.

Pēc aizdevumu mehānisma izveidošanas 1975. gadā² Kopiena turpmākajos divdesmit gados veica virkni pasākumu, kuru mērķis bija konkrētu finansiālu draudu vai grūtību gadījumā sniegt konkrētām dalībvalstīm atbalstu maksājumu bilances jomā. Tie ietvēra aizdevumus, ko finansēja no Kopienas aizņēmumiem.

Starptautiskās finanšu krīzes (kas aizsākās 2007./2008. gadā) intensitātes dēļ tika nolemts maksājumu bilances mehānismu atkal aktivizēt. Turklāt — tā kā pēc paplašināšanās bija palielinājies to dalībvalstu skaits, kuras bija tiesīgas izmantot MB mehānismu, un ekonomiskā situācija vairākās no tām pasliktinājās, tādēļ tika paaugstināts kreditēšanas limits, lai izpildītu iespējamās aizdevumu pieprasījumus. Konkrētāk, šis limits tika palielināts 2008. gada decembrī³ no 12 miljardiem euro līdz 25 miljardiem euro, bet 2009. gada maijā tika nolemts veikt turpmāku palielināšanu līdz 50 miljardiem euro⁴, lai būtu iespējams vēl joprojām ātri reaģēt uz jebkuru turpmāku MB atbalsta pieprasījumu. 2010. gada 31. decembrī no šī paaugstinātā kreditēšanas limita atbalsts 14,6 miljoni euro apmērā tika piešķirts Ungārijai⁵, Latvijai⁶ un Rumānijai⁷.

1. tabula. MB stāvoklis 31.12.2010. (miljonos euro)

Valsts	Piešķirtā summa	Izmaksātā summa
Ungārija	6 500	5 500
Latvija	3 100	2 900
Rumānija ⁸	5 000	3 650
Kopā	14 600	12 050

2.2.2. MB darbības 2010. gadā

2010. gadā kopējais apjoms 2,85 miljardu euro vērtībā tika izmaksāts vairākās daļās.

² Padomes 1975. gada 17. februāra Regula (EEK) Nr. 397/75, ar kuru izveido Kopienas aizdevumu mehānismu (KAM), lai dažām EK dalībvalstīm palīdzētu pārvarēt īstermiņa tekošā konta nelīdzsvarotību, ko radījusi pirmā naftas krīze.

³ Padomes 2008. gada 2. decembra Regula (EK) Nr. 1360/2008, ar kuru groza Regulu (EK) Nr. 332/2002, ar ko izveido vidēja termiņa finansiālas palīdzības mehānismu attiecībā uz dalībvalstu maksājumu bilancēm.

⁴ Padomes 2009. gada 18. maija Regula (EK) Nr. 431/2009, ar kuru groza Regulu (EK) Nr. 332/2002, ar ko izveido vidēja termiņa finansiālas palīdzības mehānismu attiecībā uz dalībvalstu maksājumu bilancēm.

⁵ Padomes 2008. gada 4. novembra Lēmums 2009/102/EK.

⁶ Padomes 2009. gada 20. janvāra Lēmums 2009/290/EK.

⁷ Padomes 2009. gada 6. maija Lēmums 2009/459/EK.

⁸ Kopējā apjoma — 1,2 miljardu euro — 3. daļa Rumānijai tika izmaksāta 24.03.2011.

2. tabula. MB mehānisma ietvaros piešķirto aizdevumu saraksts 2010. gadā

Valsts	Lēmums	Maksājuma daļa	Datums	Apjoms (miljonos euro)
Latvija	2009/290/EK	3.	11.03.2010	500
		4.	20.10.2010	200
Rumānija	2009/459/EK	2.	11.03.2010	1 000
		3.	22.09.2010	1 150
			Kopā	2 850

Pašreizējo MB mehānisma darbību īstenošana:

- pieejamības periods finansiālai palīdzībai Ungārijai noslēdzās 2010. gada novembrī. Tādējādi, pēdējā aizdevuma maksājuma daļa — 1 miljards euro — netiks izmaksāta. Latvijai vēl joprojām līdz 2012. gada janvārim ir pieejami 200 miljoni euro, bet šai dalībvalstij nav nodoma šo summu pieprasīt. Tādējādi, kopējais apjoms — 1,2 miljardi euro — netiks izmaksāts pašreizējā MB mehānisma ietvaros,
- Turklāt kopējā apjoma — 1,2 miljardu euro — 4. maksājuma daļa Rumānijai tika izmaksāta 2011. gada martā, un 5. un pēdējā daļa tika izmaksāta 2011. gada jūnijā.

2.3. Makrofinansālā atbalsta mehānisms

Sīkāka informācija par makrofinansālā atbalsta (MFA) darbībām ir atrodama ikgadējā Komisijas ziņojumā Eiropas Parlamentam un Padomei par MFA sniegšanu trešām valstīm⁹.

2.3.1. MFA mehānisma galvenās iezīmes

MFA instrumenta mērķis ir palīdzēt kandidātvalstīm, potenciālajām kandidātvalstīm un ES kaimiņvalstīm risināt īstermiņa maksājumu bilances problēmas un stabilizēt publiskā sektora finanses, kā arī veicināt šo valstu strukturālo reformu īstenošanu. MFA sniedz izņēmuma kārtā un uz laiku tad, ja nosacījumi tiek pilnībā izpildīti. Palīdzības sniegšana saistīta ar saņēmējvalstu veiktajām korekcijām un reformu centieniem, lai nodrošinātu, ka šo valstu ekonomika atkal spēs ilgtspējīgi attīstīties un uzlabos savu elastīgumu, reaģējot uz iespējamajām turpmākajām būtiskajām makroekonomikas problēmām. MFA darbības papildina SVF korekciju programmas. MFA var sniegt dotāciju un/vai aizdevumu veidā.

Metodoloģija, ko izmanto, izvēloties starp aizdevumu un dotāciju izmantošanu katrā atsevišķā MFA darbībā, izklāstīta skaidrojošajā piezīmē, ko Komisija 2011. gada janvārī iesniedza Ekonomikas un Finanšu komitejai, kas to apstiprināja. Metodoloģijas izklāsts tiks iesniegts arī 2010. gada MFA gada pārskatā. Pieņemtie kritēriji iedalāmi divās lielās kategorijās: saņēmējvalsts ekonomiskās un sociālās attīstības līmenis¹⁰, kā arī tās parāda atmaksājāmība

⁹ 2010. gada ziņojums vēl nav publicēts. Lai apskatītu 2009. gada ziņojumu, sk. COM/2010/513, SEC/2010/1117.

¹⁰ Nacionālo bruto ienākumu uz vienu iedzīvotāju piedāvā kā galveno indikatoru.

un spēja atmaksāt parādus. Tiek ņemti vērā arī kritēriji, kurus, sniedzot finansiālo atbalstu, izmanto Pasaules Banka un SVF.

MFA aizdevumus parasti izmaksā vairākos maksājumos, ja un kad ir izpildīti makroekonomiskie nosacījumi. Lai veiktu katru maksājumu, Komisija ņem aizņēmumu. Ja saņēmējvalsts nepilda savas saistības par aizdevuma atmaksu, Komisija var izmantot Garantiju fondu ārējai darbībai¹¹, lai tiktu nodrošināta attiecīgā Komisijas aizņēmuma atmaksa¹².

2.3.2. MFA darbības 2010. gadā

Galvenās MFA darbības 2010. gadā attiecas uz jaunu darbību priekšlikumiem un ar to saistītajām sarunām ar attiecīgajām iestādēm. Tās vērstas uz šādiem aspektiem:

- Eiropas Parlaments un Padome 2010. gada jūlijā pieņēma lēmumu piešķirt Ukrainai 500 miljonus euro¹³ aizdevuma veidā. Kopā ar 110 miljonu euro aizdevumu, ko piešķīra ar Padomes 2002. gada lēmumu, Ukrainai ir pieejams aizņēmums kopsummā līdz 610 miljoniem euro,
- 2010. gada oktobrī ir pieņemts lēmums piešķirt Moldovas Republikai līdz 90 miljoniem euro *dotāciju* veidā.

2010. gadā MFA *aizdevuma* mehānisma ietvaros netika finansēta neviena darbība¹⁴.

2.4. Euratom mehānisms

2.4.1. Galvenās raksturīgās iezīmes

Euratom aizdevumu mehānismu var izmantot, lai finansētu projektus dalībvalstīs (Padomes Lēmums 77/270/Euratom) vai dažās trešās valstīs (Ukrainā, Krievijā vai Armēnijā) (Padomes Lēmums 94/179/Euratom).

Šie aizdevumi ir ārpusbudžeta darbības, kuras finansē Komisija ar kompensācijas mehānisma palīdzību aizņemoties līdzekļus finanšu tirgū. Tāpat kā attiecībā uz makrofinansiālo atbalstu, saistību neizpildes gadījumā Komisija var izmantot Garantiju fondu ārējai darbībai.

Padome 1990. gadā noteica, ka aizņēmumu ierobežojums ir 4 miljardi euro, un par aptuveni 3,4 miljardiem euro lēmumi jau ir pieņemti un finansējums izmaksāts. Komisija 2002. gadā ierosināja palielināt aizņēmumu ierobežojumu no 4 miljardiem euro līdz 6 miljardiem euro, bet vienošanās Padomē līdz šim vēl nav panākta.

¹¹ Sk. Padomes Regulu (EK, *Euratom*) Nr. 480/2009. Līdz šim nav reģistrēti saistību neizpildes gadījumi saistībā ar makrofinansiālā atbalsta aizdevumiem.

¹² Lai gan aizņēmumu atmaksa tiek nodrošināta ar ES budžeta garantiju, Garantiju fonds darbojas kā likviditātes rezerve, lai aizsargātu ES budžetu pret maksājuma saistību neizpildes risku. Skaidrojošu paziņojumu par Fonda darbību sk. COM(2010)418 un tam pievienotajā Komisijas dienestu darba dokumentā (SEC(2010)968).

¹³ Eiropas Parlamenta un Padomes 2010. gada 7. jūlija Lēmums Nr. 388/2010/ES, ar kuru piešķir makrofinansiālo palīdzību Ukrainai (OV L 179, 14.07.2010, 1. lpp).

¹⁴ Saistībā ar pašreizējo *dotāciju* piešķiršanas izpildi — janvārī un augustā Gruzijai tika piešķirti attiecīgi 7,7 miljoni euro un 23 miljoni euro. Turklāt 2010. gada septembrī Kosovai tika izmaksāti 30 miljoni euro un no kopējā apjoma — 40 miljoniem euro — kas paredzēts Moldovas Republikai, pirmā daļa tika izmaksāta 2010. gada decembrī.

2.4.2. Euratom darbības 2010. gadā

2010. gadā netika pieņemti lēmumi par aizdevumiem, nedz arī tika veiktas izmaksas.

2.5. ES atbildes pasākumi attiecībā uz eurozonas valdības parādu krīzi

Līdztekus 2.2. iedaļā minētajai maksājumu bilances krīzei, pasaules finanšu krīze un ekonomikas lejupslīde izraisījusi vairāku eurozonas dalībvalstu aizņēmuma nosacījumu krasu pasliktināšanos. Lai pārvarētu finanšu krīzes izraisītās grūtības, šo dalībvalstu valdības un centrālās bankas veikušas bezprecedenta fiskālos un monetāros pasākumus. Tomēr īstermiņa un ilgtermiņa finansēšanas nosacījumi vēl joprojām ir apgrūtināti.

Tādēļ Padome un eurozonas dalībvalstis 2010. gada maijā pieņēma pasākumu kopumu, lai saglabātu finanšu stabilitāti kā eurozonā, tā Eiropā kopumā.

2.5.1. Pieņemtie palīdzības pasākumi Grieķijai

Pēc Grieķijas iestāžu lūguma 2010. gada 2. maijā eurozonas dalībvalstu ministri vienbalsīgi vienojās aktivizēt stabilitātes atbalstu Grieķijai ar Eiropas Komisijas centrāli pārvaldīto citu eurozonas dalībvalstu *divpusējo* aizdevumu palīdzību saskaņā ar nosacījumiem, kas izklāstīti to 2010. gada 11. aprīļa deklarācijā.

Atbalsts tika sniegts saistībā ar trīs gadu apvienoto programmu ar SVF, izmantojot finanšu paketi 110 miljardu euro apmērā, lai palīdzētu Grieķijai apmierināt savas finansējuma vajadzības. Programmas īstenošanaitika noteikti stingri politikas nosacījumi¹⁵, par ko Komisija un SVF sadarbībā ar ECB vienojās ar Grieķijas iestādēm.

Eurozonas dalībvalstis no savas puses sniedza atbalstu 80 miljardu euro apmērā¹⁶. Turklāt SVF ir panākusi vienošanos ar Grieķijas iestādēm par šīs programmas atbalstu saskaņā ar rezerves vienošanos par aptuveni 30 miljardiem euro¹⁷.

Komisijas loma

Grieķijai paredzēto aizdevumu mehānismā Komisija nerīkojas ne kā aizdevējs, nedz arī kā aizņēmējs. Konkrētāk, Eiropas Savienības dalībvalstu pārstāvji 2010. gada 5. maijā pieņēma lēmumu par Komisijas pienākumu centrāli pārvaldīt divpusējo aizdevumu koordināciju un vadību, kā noteikts 2010. gada 8. maijā noslēgtajā kreditoru līgumā starp atbalsta sniedzējām eurozonas dalībvalstīm¹⁸. Tas neietver Komisijas izdevumu palielināšanu vai citu ES budžeta izdevumu posteņu palielināšanu¹⁹.

¹⁵ Politikas nosacījumu galvenie elementi tika iekļauti Padomes 2010. gada 10. maija lēmumā, kas adresēts Grieķijai, lai pastiprinātu un paplašinātu fiskālo uzraudzību, un ar ko Grieķijai pieprasa veikt budžeta deficīta samazināšanas pasākumus, kurus uzskata par nepieciešamiem, lai novērstu pārmērīgu budžeta deficītu (2010/320/ES). Politikas noteikumi tika sīkāk izklāstīti saprašanās memorandā, kas eurozonas dalībvalstu vārdā noslēgts starp Grieķijas iestādēm un Komisiju.

¹⁶ 38 miljardi euro no kopējā apjoma tika piešķirti līdz 2011. gada martam.

¹⁷ 14,6 miljardi euro no kopējā apjoma piešķirti līdz 2011. gada martam.

¹⁸ Šajos pienākumos *inter alia* būs ietverts eurozonas dalībvalstu vārdā un atbilstīgi to norādījumiem sniegt atbalstu, risināt sarunas ar Grieķiju attiecībā uz Nolīgumu par aizdevuma piešķiršanu un to parakstīt, aizdevēju vārdā atvērt kontu ECB un izmantot minēto kontu, lai aizdevēju vārdā apstrādātu visus maksājumus, arī tos, ko saņem no aizņēmēja, koordinēt izmaksas summu procesu, konkrētus aprēķinus, maksājumu sadali starp aizdevējiem un sniegt informāciju aizdevējiem par pārkāpumiem

2.5.2. Eiropas finanšu stabilizācijas mehānisms (EFSM)

Ar Padomes 2010. gada 11. maija Regulu (ES) Nr. 407/2010 izveidots Eiropas finanšu stabilizācijas mehānisms (EFSM), pamatojoties uz 122. panta 2. punktu²⁰ Līgumā par Eiropas Savienības darbību (LESD), un šim mehānismam ir pilnīgs atbalsts no ES budžeta. Maksimālais pieejamais apjoms mehānisma ietvaros ir 60 miljardi euro.

Savienības finansiālais atbalsts saskaņā EFSM tiek sniegts aizdevuma vai kredītlīnijas veidā. Komisija ir pilnvarota Eiropas Savienības vārdā slēgt aizņēmuma līgumus kapitāla tirgos vai ar finanšu iestādēm.

Šā mehānisma aktivizēšanai ir paredzēti stingri nosacījumi saistībā ar ES un SVF kopīgo atbalsta programmu.

Konkrētāk, Savienības finansiālo atbalstu piešķir ar lēmumu, ko pieņemusi Padome, lemjot ar kvalificētu balsu vairākumu par Komisijas priekšlikumu, kas ietver: a) aizdevuma/kredītlīnijas noteikumus, b) vispārējos ekonomikas politikas nosacījumus finansiālās palīdzības saņemšanai un c) koriģējošo programmu, ko sagatavojusi saņēmēja dalībvalsts, lai izpildītu ekonomiskos nosacījumus, kas saistīti ar finansiālās palīdzības saņemšanu.

Komisija un saņēmēja dalībvalsts noslēdz saprašanās memorandu (SM), kurā izklāstīti Padomes noteiktie vispārīgie ekonomikas politikas nosacījumi. Tad Komisija dara zināmu šo saprašanās memorandu Eiropas Parlamentam un Padomei. Ekonomikas politikas nosacījumi tiek regulāri pārskatīti, un, ja nepieciešams, tos var koriģēt²¹.

Komisijai ir regulāri jāziņo Ekonomikas un finanšu komitejai un Padomei par EFSM regulas īstenošanu un par ārkārtas apstākļu, kas attaisnoja tās pieņemšanu, spēkā esību²². Pirmais ziņojums tika publicēts 2010. gada 30. novembrī, un tajā tika ietverts secinājums, ka ārkārtas notikumi un apstākļi joprojām pastāv un tādēļ EFSM būtu jāsaglabā²³.

2.5.3. Eiropas finanšu stabilitātes instruments (EFSI)

Eiropas finanšu stabilitātes instrumentu (EFSI) kā tām piederošu Luksemburgā reģistrētu uzņēmumu izveidoja eurozonas dalībvalstis, atbilstīgi 2010. gada 9. maijā Ekonomikas un finanšu padomē pieņemtajiem lēmumiem.

EFSI var emitēt obligācijas, ko garantē eurozonas dalībvalstis, apjomā līdz 440 miljardiem euro, izmantojot tās aizdevumiem grūtībās nonākušajām eurozonas dalībvalstīm saskaņā ar

Nolīgumā par aizdevuma izmantošanu vai lūgumiem par atbrīvojumiem vai grozījumiem attiecībā uz to.

¹⁹ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ecofin/114338.pdf

²⁰ LESD 122. panta 2. punktā paredzēts sniegt finansiālu atbalstu dalībvalstīm, kuras nonākušas grūtībās, ko izraisījuši ārkārtēji apstākļi, kurus dalībvalstis nespēj ietekmēt.

²¹ Pārskatīšanu veic Komisija, apspriežoties ar ECB, vismaz reizi sešos mēnešos. Jebkuras izmaiņas, kas varētu būt nepieciešamas koriģējošajā programmā, apspriež ar saņēmēju dalībvalsti. Padome, lemjot ar kvalificētu balsu vairākumu par Komisijas priekšlikumu, pieņem lēmumu par katru koriģējošo pasākumu, kas jāveic sākotnējos vispārīgajos ekonomikas politikas nosacījumos, un apstiprina pārskatīto koriģējošo programmu, ko sagatavojusi saņēmēja dalībvalsts.

²² Šis ziņojums ir jāiesniedz sešu mēnešu laikā pēc tam, kad stājās spēkā Padomes Regula (ES) Nr. 407/2010 un, ja nepieciešams, turpmāk ik pēc sešiem mēnešiem (regulas 9. pants).

²³ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0713:FIN:LV:PDF>.

nosacījumiem, par kuriem panākta vienošanās ar Komisiju sadarbībā ar Eiropas Centrālo banku un SVF, un kurus apstiprina Eurogrupa. Uz EFSI aizdevumiem neattiecas ES budžeta garantija.

Komisija sniedz padomus un atbalstu EFSI. Komisija ir pārstāvēta Direktoru padomē un tā saskaņo savas aizņēmumu darbības ar EFSI darbībām, finansējot programmas, kurās abas ir iesaistītas, lai laika ziņā optimizētu to kapitāla tirgus darbības.

2.5.4. Darbības ar EFSM līdzdalību

- Darbības, par kuru veikšanu nolemts 2010. gadā: Īrija²⁴

Pēc Īrijas iestāžu lūguma 2010. gada 21. novembrī tika nolemts nodrošināt kopīgu ES/SVF trīs gadu finansiālo atbalstu. Kopējais Īrijai paredzētās atbalsta programmas apjoms sasniegs līdz pat 85 miljardus euro un tiks izmaksāts vairākās daļās. 17,5 miljardi euro tiks finansēti ar Īrijas ieguldījumu, izmantojot Valsts kases skaidrās naudas rezervi un Valsts Pensiju rezerves fonda investīcijas. Kopējās palīdzības paketes atlikušo daļu finansēs:

- EFSM par kopējo summu līdz 22,5 miljardiem euro²⁵,
- EFSI par kopējo summu līdz 17,7 miljardiem euro,
- SVF par kopējo summu līdz 22,5 miljardiem euro,
- ar divpusējiem aizdevumiem no Apvienotās Karalistes (3,8 miljardi euro), Zviedrijas (0,6 miljardi euro) un Dānijas (0,4 miljardi euro).

- Darbības, par kuru veikšanu nolemts pēc 2010. gada beigām: Portugāle²⁶

Pēc 2011. gada 7. aprīlī Portugāles iestāžu iesniegtā oficiālā finansiālā atbalsta lūguma Eurogrupa un Padome 2011. gada 17. maijā saskaņoja trīs gadu finansiālā atbalsta paketes noteikumus un nosacījumus. Finanšu palīdzības pakete aptvers Portugāles finansiālās vajadzības līdz pat 78 miljardu euro apmērā un tiks vienādā mērā sadalīta starp:

- EFSM par kopējo summu līdz 26 miljardiem euro²⁷,
- EFSI par kopējo summu līdz 26 miljardiem euro,
- SVF par kopējo summu līdz 26 miljardiem euro.

²⁴ Padomes 2010. gada 7. decembra Īstenošanas lēmums Nr.77/2011/ES par Savienības finanšu palīdzības piešķiršanu Īrijai (OV L 30, 4.02.2011, 34. lpp.).

²⁵ 2011. gada 12. janvārī Īrijai tika izmaksāta pirmā daļa no kopējā apjoma — 5 miljardiem euro. Līdz 2011. gada jūnijam tika izmaksāti 11,4 miljardi euro.

²⁶ Padomes 2011. gada 30. maija Īstenošanas lēmums Nr.°2011/344/ES par Savienības finanšu palīdzības piešķiršanu Portugālei (OV L 159, 30.05.2011, 88. lpp.).

²⁷ 2011. gada 31. maijā Portugālei izmaksāta pirmā finansējuma daļa 1,75 miljardu euro apmērā. Līdz 2011. gada jūnijam izmaksāti 6,5 miljardi euro.

3. EIROPAS SAVIENĪBAS AIZŅĒMUMU DARBĪBAS

3.1. Apraksts

Lai finansētu aizdevumu darbības, ko noteikusi Padome, Komisija ir pilnvarota kā Eiropas Savienības, tā arī *Euratom* vārdā aizņemties līdzekļus kapitāla tirgos. Katra instrumenta (MB, MFA un *Euratom* aizdevumi) aizņēmuma un aizdevuma mehānisma darbības pamatā ir attiecīgi tiesiskie noteikumi. Pastāv "kompensējošā" saikne starp aizņēmumu darbību un ar to saistīto aizdevumu darbību, un šī saikne nodrošina, ka ES budžets netiek noslogots ar procentu likmju un ārvalstu valūtas kursu svārstību risku. Neatmaksātie aizņēmumi tiek saskaņoti ar neatmaksātajiem aizdevumiem.

3. tabula. Eiropas Savienības aizņēmumi kopā — nenomaksātās kapitāla summas katra gada beigās laikposmā no 2002. līdz 2010. gadam⁽¹⁾ (miljonos euro)

	EOTK likvidācija ⁽¹⁾ (2)	<i>Euratom</i> ⁽¹⁾	Maksājumu balance	Makrofinansiāls atbalsts	Eiropas Savienībā kopā
2002	713	80		1 379	2 172
2003	431	105		1 372	1 908
2004	423	170		1 214	1 807
2005	440	385		1 080	1 905
2006	436	436		969	1 841
2007	400	474		786	1 660
2008	266	484	2 000	654	3 404
2009	214	481	9 200	584	10 479
2010	219	466	12 050	500	13 235

(1)Izmantots attiecīgā gada 31. decembra valūtas kurss.

(2)Eiropas Ogļu un tērauda kopiena ir likvidēta kopš 2002. gada. Pēdējās EOTK emitētās obligācijas maksājuma termiņš beidzas 2019. gadā.

3.2. MB

Emitējot obligācijas, ES apstiprināja savu vietu euro etalona obligāciju tirgū kā liels emitents. Šīs obligācijas ļoti labi iekļāvās tirgū. Tā kā ieguldītāju interese saglabājās ļoti liela, pieprasījums pēc šīm obligācijām vienmēr ātri pārsniedza piedāvājumu. Galīgajos sadalījumos bija pārstāvētas visas svarīgākās investoru grupas, tostarp centrālās bankas, investīciju fondi, banku finanšu investīciju nodaļas un apdrošināšanas sabiedrības²⁸. Obligāciju cenas bija tuvu labākajam rādītājam atsauces grupā, valdību, pārvalstisko struktūru un aģentūru sektorā (*SSA*), kurā ir tādi emitenti kā Eiropas Investīciju banka (EIB), *Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW)* un *société de financement de l'économie française (SFEF)*.

²⁸ Sīkāka informācija par ES aizņēmumu operācijām sniegta ieguldītāju prezentācijā: http://ec.europa.eu/economy_finance/eu_borrower/documents/eu_investor_presentation_18_may_2011_rev.pdf

Rezultāti otrreizējā tirgū arī bija ļoti apmierinoši, un tas apliecināja, ka ES ir stabils pirmās klases etalona obligāciju emitents.

4. tabula. Obligācijas, kuras ES emitējusi 2010. gadā²⁹

Valsts	Apraksts	Emisijas datums	Dzēšanas datums	Apjoms (euro)	Kupons
Latvija un Rumānija	EU 3.375/2019	11.3.2010	10.5.2019	1,5 miljardi	3,375 %
Rumānija	EU 2.375/2017	22.9.2010	22.9.2017	1,15 miljardi	2,375 %
			Kopā	2,65 miljardi	

Viena aizņēmumu darbība, lai Latvijai izmaksātu 4. finansējuma daļu no kopējā apjoma 200 miljoniem euro, tika veikta, izmantojot "kompensējošo" saikni:

5. tabula. ES veiktā privātā izvietošana 2010. gadā

Valsts	Apraksts	Emisijas datums	Dzēšanas datums	Apjoms (EUR)	Kupons
Latvija	EU 2.875/2025	20.10.2010	20.10.2025	0,2 miljardi	2,875 %

3.3. MFA

2010. gadā nebija nevienas makrofinansiālā atbalsta aizņēmumu darbības.

3.4. Euratom

2010. gadā nebija nevienas *Euratom* aizņēmumu darbības.

4. EUROPAS INVESTĪCIJU BANKA

4.1. Eiropas Investīciju bankas aizdevumu darbības

Aizdevumi, kurus sniedz EIB, vai nu *tieši* finansē atsevišķus projektus, vai arī ar *finanšu starpnieku palīdzību* finansē MVU un mazāka mēroga vietējos projektus.

2010. gadā EIB noslēgto darījumu kopējais apjoms sasniedza 72 miljardus euro, kas ir samazinājums par 9 %, salīdzinot ar rekordaugsto līmeni 2009. gadā, iezīmējot pakāpenisku atgriešanos situācijā, kas līdzinās tai, kas bija pirms krīzes.

Aizdevumu ģeogrāfiskais sadalījums un aizdevumi ar ES budžeta garantiju:

²⁹ http://ec.europa.eu/economy_finance/financial_operations/market/borrowing/benchmark_issues_2015-16_en.htm

- *ES teritorijā*: darījumi, kuru kopējais apjoms bija 63 miljardi euro, tika noslēgti ES dalībvalstīs, uz šo apjomu *neattiecas* ES budžeta garantija,
- *ārpus ES teritorijas*: darījumi, kuru kopējais apjoms bija 9 miljardi euro, tika noslēgti ārpus ES dalībvalstu teritorijas. Uz 5 miljardiem euro no šī kopējā apjoma attiecas ES budžeta garantija.

EIB aizdevumiem ir ietekme uz ES budžetu, ja tiem noteiktas ES garantijas, procentu likmju subsidēšana vai citi ES/EIB noteikumi attiecībā uz riska dalīšanu. Konkrēti:

lielākajai daļai EIB aizdevumu *ārpus* ES teritorijas tiek piešķirtas ES budžeta garantijas, kas attiecas uz saistību neizpildes vai politisko risku, turpretim komerciālo risku uzņemas EIB. 2011. gada otrajā pusgadā Komisija izdos atsevišķu ziņojumu par EIB ārējo aizdevumu darbībām 2010. gadā.

Tajā pašā laikā EIB pārvalda riska dalīšanas mehānismu, kas saistīts ar ES budžeta izmantošanu ES iekšējās politikas atbalstam (piemēram, Riska dalīšanas finanšu mehānisms pētniecības un izstrādes projektiem un aizdevuma garantija TEN-Transporta projektiem)³⁰.

4.2. Eiropas Investīciju bankas aizņēmumu darbības

Paaugstināta tirgus nenoteiktība saglabājās visa gada garumā, ievērojami apgrūtinot emitēšanu, jo īpaši liela mēroga darījumus un darījumus ar garāku atmaksas termiņu.

EFSI izveidošana un veiktās ekonomiskās reformas palīdzēja atjaunot ES emitentu uzticību tirgum, lai gan tirgu joprojām apdraud iespēja, kas tas atkal varētu būt pakļauts negatīvas preses ietekmes riskiem. EIB spēja veiksmīgi darboties šāda svārstīguma apstākļos, izmantojot izdevības etalona obligāciju emitēšanai un veicot mērķtiecīgāku emitēšanu paaugstināta svārstīguma apstākļos. To sekmēja EIB joprojām ļoti stablais stāvoklis tirgū.

Līdz ar to EIB spēja sasniegt savus mērķus, kas iekļauti 2010. gada finansējuma programmā, ar izdevīgiem noteikumiem sasniedzot 67 miljardu euro apjomu.

³⁰ Komisija ziņo Padomei un Parlamentam par tādu jaunu finanšu instrumentu īstenošanu, kas finansēti no ES budžeta gada budžeta izpildes ietvaros saskaņā ar 49. punktu starpiestāžu nolīgumā starp Eiropas Komisiju, Eiropas Parlamentu un Padomi.